

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-10-30
meddelad i
Vänernsborg

Mål nr M 1836-14

SÖKANDE

Munksjö Paper AB, 556117-9044
Box 624
551 18 Jönköping

Ombud: Advokat [REDACTED]
Alrutz' Advokatbyrå AB
Box 7493
103 92 Stockholm

SAKEN

Ökad produktion av massa vid Billingsfors Bruk i Bengtsfors kommun

---

DOMSLUT

A. Mark- och miljödomstolen medger Munksjö Paper AB att utan ändring av föreskrivna villkor för tidigare tillstånd öka produktionen av oblekt sulfatmassa vid Billingsfors bruk till 68.000 ton under år 2014 och 70.000 ton per år under åren 2015, 2016, 2017 och 2018.

B. Mark- och miljödomstolen avslår Munksjö Paper ABs hemställan om att utan ändring av föreskrivna villkor för tidigare tillstånd öka produktionen av oblekt sulfatmassa vid Billingsfors Bruk till 70 000 ton per år från och med 2016 efter komplettering av handlingarna enligt ansökan senast den 30 december 2015.

Dok.Id 277556

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänernsborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 30	måndag – fredag 08:00-16:00 -

BAKGRUND

Munksjö Paper AB äger och driver Billingsfors bruk i Billingsfors i Bengtsfors kommun. Vid anläggningen produceras oblekt sulfatmassa av löv- och barrved. Anläggningen är tillståndsprövad av koncessionsnämnden för miljöskydd samt bl.a. genom senare tillståndsdom från miljödomstol. Grundtillståndet avsåg en årlig produktion på 80 000 ton oblekt sulfatmassa och 60 000 ton papper. Verksamheten är, efter ansökan från Naturvårdsverket, omprövad av Koncessionsnämnden för miljöskydd 1992 i beslut KN 99/92. I det beslutet angavs att föreskrivna villkor gäller före en årlig produktion om 65 000 ton massa och 60 000 ton papper. Om produktionen i framtiden skulle ökas därutöver åligger det enligt beslutet bolaget att till Koncessionsnämnden i god tid före produktionsökningen komma in med förslag till villkor för den högre produktionen.

TIDIGARE BESLUT

Bolaget har i ansökan redogjort för tidigare prövning. Här återges instans och datum för avgörandena.

- Koncessionsnämnden för miljöskydd 1974-10-31, 1979-11-13, 1992-06-25, 1996-11-14.
- Miljödomstolen 2004-02-09 (ändrad MÖD 2005-12-07), 2009-02-23.
- Mark- och miljödomstolen 2013-06-25 (ändrad MÖD 2014-06-09).

Härutöver kan påpekas att Koncessionsnämndens beslut 1996-11-14 är föranlett av att Regeringen 1993-08-19, efter överklagande av bolaget och Naturvårdsverket, upphävt villkor 7 och 8 i nämndens beslut 1992-06-25 och skjutit upp frågan om utsläpp av process-svavel till luft under en provotid.

ANSÖKAN**Yrkanden**

Som talan slutligen fastställts hemställer Munksjö Paper AB

- dels om mark- och miljödomstolens medgivande att utan ändring av föreskrivna villkor för tidigare tillstånd öka produktionen av oblekt sulfatmassa vid Billingsfors Bruk till 68 000 ton under 2014 och 70 000 ton under 2015, och

- dels om mark- och miljödomstolens medgivande att utan ändring av föreskrivna villkor för tidigare tillstånd öka produktionen av oblekt sulfatmassa vid Billingsfors Bruk till 70 000 ton per år från och med 2016 efter komplettering av handlingarna enligt ansökan (skrivelse 2014-09-01, ab 10 i detta mål) till senast den 30 december 2015.

Allmänt

Bruket drivs med stöd av ett tillstånd lämnat av Koncessionsnämnden för miljöskydd, nr. 119/74. Villkor för verksamheten föreskrevs samtidigt samt i senare beslut efter prövotidsförfarande. Vissa av villkoren för utsläpp till luft och villkoren för utsläpp till vatten har därefter på ansökan av Naturvårdsverket omprövats i ett grundläggande beslut av Koncessionsnämnden 1992 och senare av Koncessionsnämnden och miljödomstolen, det senaste under 2009 avseende villkor för utsläpp till vatten. I det första beslutet, nr. 99/92 angav Koncessionsnämnden med hänvisning till en överenskommelse mellan bolaget och Naturvårdsverket att vid omprövningen föreskrivna nya villkor gäller för en årlig produktion om 65.000 ton massa och 60.000 ton papper trots att grundtillståndet avsåg en tillåten årlig produktion om 80.000 ton oblekt sulfatmassa och 60.000 ton papper. Om produktionen i framtiden skulle ökas därutöver, åligger det enligt beslutet bolaget att till Koncessionsnämnden i god tid före produktionsökningen komma in med förslag till villkor för den högre produktionen. Som nämnts uppgick produktionen av massa vid Billingsfors Bruk 2013 till strax under 65.000 ton. Bolaget ser möjligheter att öka produktionen av massa till ca 70.000 ton per år med den befintliga produktionsutrustningen. Den ökade produktionen avser i allt väsentligt avsalumassa, och kan ske redan från 2014. I enlighet med föreskriften i Koncessionsnämndens beslut nr. 99/92 får därför bolaget härmed underställa mark- och miljödomstolen frågan om villkor för planerad ökad produktion av oblekt sulfatmassa.

Gällande villkor

Gällande villkor är redovisade i bilaga B till ansökan. Bolaget har därutöver i komplettering till ansökan redovisat uppföljning av vissa villkor enligt följande.

Koncessionsnämnden 1974

Villkor 7: Eventuellt oljehaltiga dagvattenutsläpp skall enligt länsstyrelsens anvisningar ledas till oljeavskiljare före utsläpp

Efterlevnad: Uppfyllt.

Villkor 9: Halten svavelväte i rökgaserna från sodapannan får uppgå till högst 10 mg/m³ norm torr gas. Värdet får överskridas högst 10 % av drifttiden per månad.

Efterlevnad: Uppfyllt. Under 2013 överskreds halten under sammanlagt 293 timmar varav det högsta antalet timmar med överskridande, 45, uppnåddes i augusti. 45 timmar motsvarar 6 % av den månadens drifttid och augusti är också den månad då det procentuella överskridandet har varit som högst. Till och med juli månad 2014 har halten överskridits under sammanlagt 87 timmar varav det högsta antalet timmar med överskridande, 18 timmar, inträffade i juli månad. Eftersom juli månad är en stoppmånad med få driftdygn motsvarar 18 timmar 9,5 % av drifttiden. Totalt sett under innevarande år har gränsvärdet endast överskridits 2 % av drifttiden.

Villkor 13: Beträffande svavelhalten i använd eldningsolja skall gälla vad därom allmänt finnes stadgat för orten.

Efterlevnad: Det finns inte några lokala regler för svavelhalt men däremot regleras svavelhalten av förordningen om svavelhaltiga bränslen. Bolaget använder regelmässigt endast Eo3 vars svavelhalt är maximalt 0,05 %.

Villkor 16: Buller från anläggningarna bör begränsas så, att det inte ger upphov till högre ekvivalent bullernivå i närliggande bostadsområden än 45 dB(A) nattetid (22-07), 50 dB(A) kvällstid (18-22) och 55 dB(A) dagtid (07-18). Nattetid skall dessutom gälla att momentanvärden får uppgå till högst 60 dB(A) inom samma områden. Om hörbara toner förekommer, skall ovan angivna värden sänkas med 5 dB(A). - Länsstyrelsen äger föreskriva skyldighet för bolaget att vidtaga skäligen åtgärder för att nämnda värden skall kunna innehållas

Efterlevnad: Åtgärder för att reducera buller pågår.

Koncessionsnämnden 1979

Villkor 15b: Svavelvätehalten i mesabränneriets rökgaser -- -- -- får uppgå till högst 50 mg/m³ norm torr gas och detta värde får överskridas högst 10 % av drifttiden per månad.

Efterlevnad: Uppfyllt. Under 2013 överskreds halten under sammanlagt 108,6 timmar varav det högsta månadsvärdet, 55 timmar, uppnåddes i december och motsvarar 9,4 % av den månads drifttid. Samtliga övriga månader överskreds villkoret långt under 10 % och ofta till och med under 1 % av drifttiden. Till och med juli månad 2014 har halten överskridits under sammanlagt 124 timmar varav det högsta antalet timmar med överskridande, 51 timmar, inträffade i januari månad. 51 timmar motsvarar 6,9 % av januari månads drifttid. Totalt sett under innevarande år har värdet endast överskridits 2,8 % av drifttiden.

Koncessionsnämnden 1992

Villkor 9: Utsläppet av stoft, räknat som värde över drifttiden per månad, får vid nedan angivna enheter vara högst

Sodapannan 250 mg/Nm³ torr gas vid 10 % CO₂ (%-halt enl. rättelse 08-1992)

Mesabränneri 250 mg/Nm³ torr gas vid 10 % CO₂

Oljeeldning 1,5 g/kg olja

Efterlevnad: Uppfyllt. Stofthalterna från sodapanna och mesabränneri bestäms genom månatliga stickprov och under 2013 och hittills under 2014 låg samtliga uppmätta värden under ovan nämnda villkorsnivåer med genomsnittliga värden för 2013 på 116 och 99 mg/Nm³ torr gas för sodapanna respektive mesaugn. När det gäller stofhalten vid oljeeldning saknas det förutsättningar att följa upp villkoret då ren oljeeldning i sodapannan endast sker vid uppstart respektive nedeldning.

Koncessionsnämnden 1996

Villkor: 7: -- -- -- Förbränningsugnen för processgaser från sodapannan, indunstningen och avdrivningskolonner skall ha en drifttillgänglighet om lägst 97 % som riktvärde i medeltal för månad.

Efterlevnad: Uppfyllt. Under januari och december 2013 var tillgängligheten 97 %, alla övriga månader under det året var den högre än 97 %. Hittills under 2014 var tillgängligheten högre än 97 % alla månader utom under januari då den var 97 %.

Villkor 8: Utsläppet av processvavel får från och med den 1 oktober 1998 som riktvärde inte överskrida 1,6 kg S per ton massa i medeltal för månad och får uppgå till högst 90 ton/år.

Efterlevnad: Uppfyllt. Under 2013 var det totala utsläppet av processvavel 58,6 ton vilket motsvarar 0,9 kg/ton massa. Baserat på att produktionsbetingelserna fram till idag inte skiljer sig nämnvärt mellan 2013 och 2014 så finns det ingen anledning att tro att S-utsläppen 2014 kommer att nämnvärt skilja sig från dem för 2013. Men eftersom summan är ett resultat av en årsbalans (med beräknade differenser mellan stora tal) är det exakta värdet omöjligt att prognosticera.

Miljödomstolen 2009

Villkor 1: Utsläpp till vatten från massa- och papperstillverkningen får inte överstiga följande värden:

	Riktvärde ¹⁾ räknat som månadsmedelvärde	Gränsvärde, räknat som medelvärde för kalenderår
COD (SS 028142 på omskakad prov), ton/dygn	3	3,5
SÅ (ss 028112, kg/dygn)	450	450
Fosfor (55 028102) kg/dygn	2	2

1) Med riktvärde avses ett värde, som om det överskrids, medför skyldighet för bolaget att, i samråd med tillsynsmyndigheten, vidta de åtgärder som behövs för att förhindra att överskridandet upprepas

Efterlevnad: Uppfyllt under 2013 med undantag av månadsvärdet för COD som överskreds under augusti och september. Utfall för båda dessa månader var 3,1 ton/dygn. Orsakerna identifierades och åtgärder är vidtagna. Det är dock värt att notera att årsmedelvärdet landade på 2,9 ton/dygn, dvs. gränsvärdet underskreds med god marginal. Hittills under 2014 har samtliga riktvärden innehållits med undantag av ett marginellt överskridande i maj månad beträffande SÅ, 453 kg/dygn jämfört med riktvärdet 450 kg/dygn.

Anläggningen

Anläggningen är lokaliserad till norra delen av Billingsfors samhälle. Fabriksområdet omges av Bengtsbrohöljen (varifrån intaget av fabriksvatten sker), länsväg nr 172, Dalslands kanal samt Laxsjön (vattenrecipienten).

Produkter

Avsaluprodukterna består av oblekt sulfatmassa och papper samt av konvertering till pappersfolier i olika kvaliteter och dimensioner. De olika papperskvaliteterna (Tunnpapper och Möbelfolier) förpackas för avsalu eller förädlas vidare i konverteringens såg- och arkmaskiner. Vidareförädlingen omfattar dessutom två omrullningsmaskiner, två tryckpressar och en bestrykningsmaskin samt slutpackning. Den massa som levereras ut från anläggningen pressas dessförinnan i en valspress till cirka 50 % torrhalt och transporteras för närvarande i bulkform till en pappersmaskin i bolagets anläggning i Jönköping för tillverkning av elektrotekniskt papper. Bolaget transporterar även massa till koncernens anläggning i Aspa för vidareförädling.

Produktionsprocess

Barr- och lövved barkas och omvandlas till flis i renseriet. Av den totala råvaruförbrukningen, cirka 4,5 m³fub/ADt, är cirka 15 % lövved och resten barrved. Under 2013 förbrukades sammanlagt 290 732 m³fub medan motsvarande siffra för 2012 var 255 604 m³fub. Den fallande barken förbränns primärt i fastbränslepannan. Flisen kokas med vitlut enligt sulfatmetoden i ett batchkokeri. Därefter sker motströms tvättning och silning av massorna, som sedan lagras i 3 olika högkoncentrationstorn, för barrveds- respektive lövvedsmassa samt elektroteknisk massa. De tre olika massasorterna kan blandas på olika sätt för att tillverka produkter med varierande egenskaper på pappersbrukets 3 pappersmaskiner. Av nedanstående tabell framgår produktionsutvecklingen för kemisk massa under den senaste 10-årsperioden.

År	Massaproduktion Ton/år
2004	51 873
2005	50 264
2006	59 697
2007	60 501
2008	58 878
2009	56 486
2010	60 983
2011	58 377
2012	58 274
2013	64 747

Den bildade svartluten från kokeriet, indunstas och omvandlas därefter till grönlut i sodapannan samtidigt som svartlutens organiska innehåll (framförallt lignin) förbränns. Den ånga som produceras står för 85-90 % av anläggningens värmebehov. Grönluten samlas i lösartanken, kemikalieinnehållet återvinns och omvandlas till vitlut i kausticeringen varvid kemikaliecykeln är sluten. Vitluten används därefter i kokeriet.

Reningsanläggningar

Processavloppsvatten samt c:a en tredjedel av dagvattnet (från uppsamling i området runt mixeri/resaombränning) leds till en extern reningsanläggning medan resten av dagvattnet leds direkt till Laxsjön.

Rening av utsläpp till vatten

Efter interna reningssteg pH-regleras det samlade avloppsvattnet från de olika produktionsavsnitten och fällningskemikalier doseras strax innan flödet leds till en sedimenteringsbassäng. Det renade vattnet leds ut i recipienten via ett 80 meter långt avloppsrör. Slammet som sedimenterar i bassängen pumpas därifrån först till förtjockning i en silbandspress och därefter till en skruvpress för att höja torrhalten ytterligare. Pressvattnet från silbands- och skruvpressen leds tillbaka till sedimenteringsbassängen. Det 50 %-iga fiberslammet blandas tillsammans med den fallande barken i rensriet och eldas tillsammans med fallande pappersrester i fastbränslepannan. En jämförelse mellan gällande gränsvärdesvillkor och de senaste årens utfall återfinns i tabellen nedan;

År	COD Villkor ÅMV: 3,5 (ton/d)	SÄ Villkor ÅMV: 450 (kg/d)	P Villkor ÅMV: 2 (kg/d)
2004	2,0	203	1,1
2005	1,8	173	1,1
2006	2,3	205	1,0
2007	2,4	296	2,1
2008	2,5	296	1,5
2009	2,4	248	1,5
2010	2,3	236	1,1
2011	2,7	257	1,1
2012	2,6	239	1,3
2013	2,9	259	1,3

Utöver de angivna gränsvärdena har Bolaget även villkor i form av månadsmedelvärden. Under 2012 och 2013 har Bolaget anmält marginella överskridanden av dessa under perioden juli-augusti 2012 (COD och fosfor) respektive augusti-september 2013 (COD). Vid samtliga tillfällen har orsaken varit driftstörningar av olika slag och åtgärder har vidtagits för att komma till rätta med problemen.

Rening av utsläpp till luft

Starka gaser från kokeriet, indunstningen och avdrivarkolonnen destrueras i en gaspanna vars rökgaser i sin tur renas i en lutskrubber. Avgaser från hartsokeriet leds genom en vitlutsskrubber där illaluktande ämnen (svavelföreningar) tas om hand. Sodapannans och fastbränslepannans rökgaser leds genom var sitt elektrofilter för omhändertagande av stoft och därefter genom en 67,5 m hög skorsten. Avluftningen från lösartanken sker via imskorsten där rening sker i en lutskrubber innan ångan når atmosfären. När det gäller mesaugnens rökgaser så renas dessa i en cyklon, följd av en venturianläggning med vattenbegjutning och för att slutligen ledas via en skrubber innan de släpps ut via en 25,5 meter hög separat skorsten. Av nedanstående tabell framgår det historiska utfallet beträffande det sammanlagda utsläppet till luft. Följande punktkällor; sodapanna, fastbränslepanna (för svavel finns helårsvärden endast tillgängliga från 2008 och framåt), mesaugn, gaspanna samt gasolbrännare för torkning av pappersbanor ingår. I mängden svavel ingår även övrigt process-svavel (baserat på beräkning med hjälp av en total svavelbalans i enlighet med redovisning i bolagets årliga miljörapporter) samt från år 2006 och

framåt också utsläpp från sodalösaren/imskorsten. I sammanhanget är det väsentligt att påpeka att resultatet för vissa utsläppspunkter baseras på beräkning utifrån bränsleförbrukning och emissionsschablonvärden eller stickprovsmätningar medan andra baseras på kontinuerlig mätning. Resultatet från stickprovsmätningarna är uppräknade till årliga utsläpp utgående från drifttid för respektive källa och har sedan summerats med resultatet från beräkningar respektive från de kontinuerliga mätningarna. En uppräknade är naturligtvis inte lika tillförlitlig som en kontinuerlig mätning eftersom den påverkas av driftförhållandena vid tidpunkten för stickprovet. När det gäller beräkningen av den totala svavelbalansen inkluderar den samtliga svavelkällor, dvs, även t.ex. det som lämnar anläggningen i produkter eller med utsläpp till vatten. Det innebär naturligtvis en än större osäkerhet för restposten övrigt process-svavel. Metoden kan delvis förklara variationerna från år till år.

År	Produktion Ton massa/år	Svavel Ton/år	NOx Ton/år	CO Ton/år	Stoft Ton/år
2004	51 873	67,7	101,4	86	42,4
2005	50 264	52	81,7	89,6	29,9
2006	59 697	66,7	92,4	138,5	50,3
2007	60 501	61,5	99,4	275	66,9
2008	58 878	68,8	109,1	215	82,8
2009	56 486	67,2	110,2	214	61,4
2010	60 983	63,7	116,1	354	53,2
2011	58 377	58,2	106,3	274	41,6
2012	58 274	61,0	109,4	286	86,7
2013	64 747	66,6	114,3	250	111,5

Konsekvenser av utökad produktion

Då den avsedda produktionsökningen är förhållandevis begränsad så blir även konsekvenserna med avseende på miljöpåverkan små. Bolaget begär inte några ändringar av nuvarande villkor utan avsikten är att den utökade produktionen ska rymmas inom befintliga villkor.

Produktionsprocess

Den ökade produktionen kräver inga ombyggnader eller kompletteringar av produktionsutrustningen. Däremot är planen att köra massabruket med en mer konstant produktionsstakt vilket i sig ger större möjligheter att begränsa utsläppen

såväl till vatten som till luft. Detta då det är större risk för förhöjda utsläpp i samband med uppstart och nedkörning respektive laständringar än vid löpande produktion. För en produktion på 70 000 ton oblekt massa åtgår cirka 315 000 m³fub dvs, en ökning med 25 000 m³fub jämfört med utfallet 2013.

Utsläpp till vatten

I tidigare genomförda undersökningar beträffande konsekvenser av bolagets utsläpp till vatten konstaterades bland annat att syrgashalten i recipientens bottenvatten var god. Det visar att tillförseln av syrgastärande organiskt material i förhållande till vattenomsättningen låg på en låg nivå. Det finns inga nya data som pekar på att dessa förhållanden skulle ha ändrats. Sjösystemet är näringsfattigt och Bolagets utsläpp förvärrar inte situationen. En jämförelse mellan perioden januari-april respektive augusti-november 2013 (se tabell nedan) visar att under perioder med högre snittproduktion sjunker de relativa utsläppen.

period	Produktion ton/dag	COD kg/prod.ton	Ptot g/prod.ton	SÄ kg/prod.tot
Jan-april	175	15,6	8	1,3
Aug-nov	206	14,0	3,9	0,8

Detta innebär att möjligheterna för att hålla kvar utsläppen vid dagens nivå är stora även om produktionsmängden ökar och att innehålla nuvarande villkor är därför möjligt.

Utsläpp av N-tot

I nedanstående diagram framgår de totala kväveutsläppen i kg/dygn redovisade som årsmedelvärden för perioden 2001-2013.

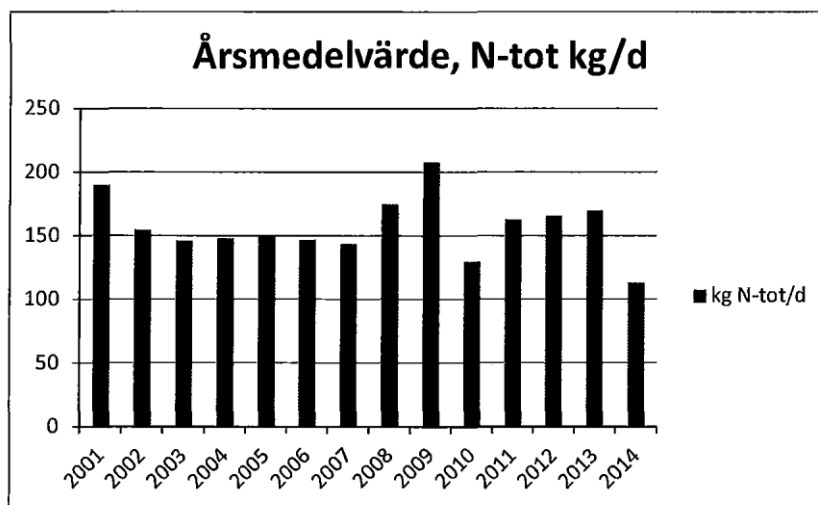

Diagram: utsläpp av kväve i kg/dygn under perioden 2001-2013 samt ack tom juli 2014

Som jämförelse redovisas i följande diagram också de relativa kväveutsläppen för samma period uttryckta i kg/ton massa.

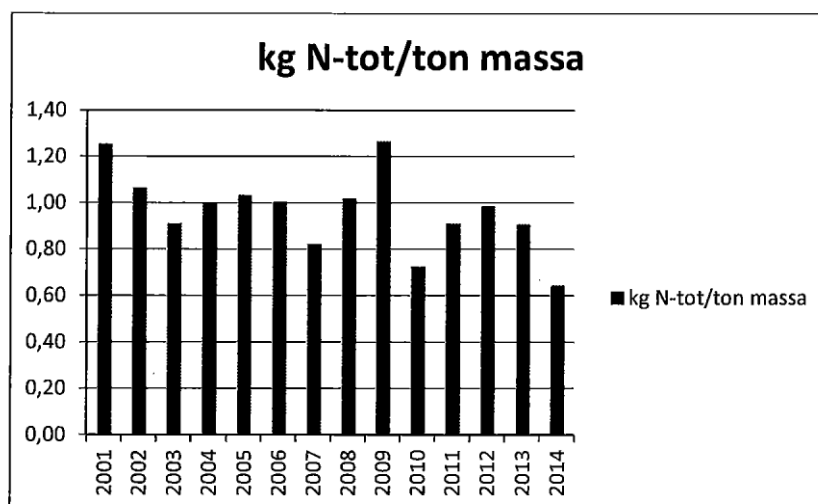

Diagram: utsläpp av kväve i kg/ton massa under perioden 2001-2013 samt ack jan-juli 2014

Av diagrammen ovan framgår att, inom det produktionsområde som hitintills har varit aktuellt, dvs, från nivån 50 000 årston i början av 2000-talet till 65 000 årston 2013, så har kväveutsläppen storlek inte ökat i takt med produktion utan snarare har det motsatta skett. Av variationerna att döma är det andra faktorer än produktionsnivå som påverkar utsläppen. Diagrammet nedan beskriver de totala kväveutsläppen på månadsbasis för hela 2013 och perioden januari till juni 2014.

Det är i sammanhanget värt att peka på att under andra halvåret 2013 och under 2014 har årsproduktionstakten varit närmare 70 000 ton samtidigt som de absoluta kväveutsläppen har minskat. En trolig förklaring till nedgången av kväveutsläpp är att mängden banbrott och därmed sammanhängande spill har minskat vilket medför en lägre förbrukning av kväveinnehållande kemikalier som i sin tur ger en lägre belastning på sedimenteringsbassängen och därmed på recipienten.

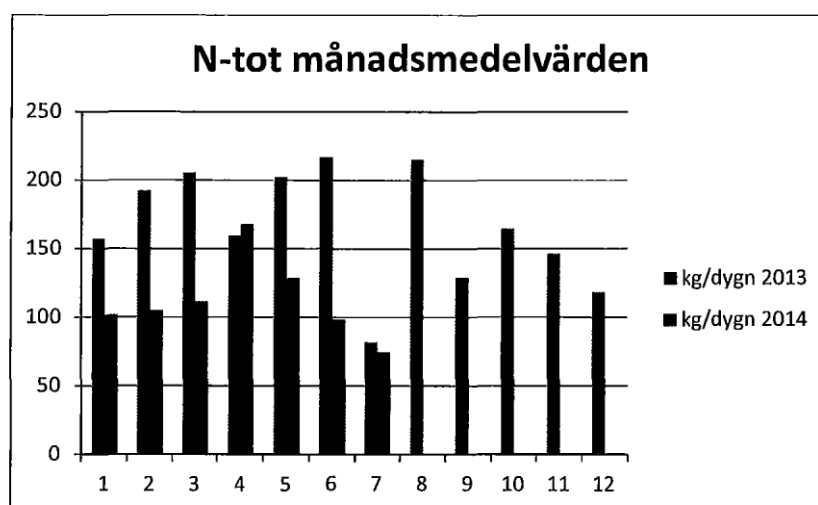

Diagram: utsläpp av kväve som månadsmedelvärden för 2013 och jan-jul 2014

COD

Baserat på situationen under senare år är bolagets bedömning att utsläppen av COD_{Cr} inte kommer att öka proportionellt mot produktionen. Förhöjda utsläpp under enskilda månader har snarare med tillfälliga produktionsstörningar än med produktionsnivån att göra. Om en jämförelse görs mellan exempelvis 2010 och 2011 så var produktionen cirka 4 % lägre 2011 medan COD -utsläppet ökade med 13 %. Det relativa utsläppet, dvs kg COD /ton massa ökade i och för sig från 2010 till 2011 men har sedan sjunkit igen och som redovisades i tabell 4 i bilaga A till ansökan är utvecklingen positiv. Genom jämnare driftförhållanden, trimning av anläggningen och ett ökat fokus på utsläppssituationen finns det ingen anledning att tro att gällande rikt- och gränsvärden inte kommer att innehållas.

Utsläpp till luft

När det gäller utsläpp till luft så innebär en högre massproduktion såväl en större mängd svartlut till sodapannan som mer tillgänglig bark till fastbränslepannan. Med beaktande av bolagets energibalans så kommer det i praktiken att innebära att fastbränslepannan kan köras med lägre last och att ett barköverskott kommer att kunna avyttras. En jämnare belastning av såväl sodapanna som fastbränslepanna kommer att ge förutsättningar för lägre utsläpp per producerad MWh. Bolagets bedömning är att utsläppen till luft i absoluta tal (det vill säga i kg/år) endast kommer att öka marginellt. Av det historiska underlaget framgår att variationerna över tid inte alltid korrelerar mot produktionsnivån utan att många andra faktorer har större påverkan (beskriven i diagramform i ansökan). En jämförelse mellan början av året, då sodapannan pga driftförhållanden i fastbränslepannan fick agera lastpanna med oljeeldning som följd, och slutet av året då massproduktionen var hög visar ju att exempelvis CO-utsläppen från sodapannan inte korrelerar positivt mot massproduktionen utan att snarare det motsatta gäller. Slutligen innebär det faktum att flera av villkoren är uttryckta som högsta tillåtna utsläppsnivå per energiinnehåll i tillförd bränslemängd att en högre produktion i sig inte påverkar möjligheten att leva upp till villkorskraven.

Modell för beräkning av totalt utsläpp av processsvavel

Beräkningen av totalt utsläpp av processsvavel bygger på en svavelbalans där följande huvudkomponenter ingår.

Tillfört svavel via eldningsolja, kemikalier (svavelsyra, SO₂, alun, AVR), vedens svavelinnehåll samt eventuellt inköpt vitlut Bortfört svavel via sodapanna (kontinuerlig mätning), mesaugn (stickprovsmätning), gasdestruktionsugn (kontinuerlig mätning), stoft från sodalösaren (stickprovsmätning), aska, mesa, avlopp till recipient, grönlutsslam samt sålda produkter.

Differensen mellan tillfört och bortfört processsvavel i balansen återfinns som övrigt processsvavel i den årliga miljörapporten. Posten övrigt processsvavel omfattar bl.a. utsläpp från mesaugn som inte fångas av stickprovsmätningen, avluftning från

flisfickan och från atmosfäriska lutcisterner i massabruket samt diffusa läckage från pumpar, kopplingar etc. Resultatet för vissa utsläppspunkter baseras på beräkning utifrån bränsleförbrukning och emissionsschablonvärden eller stickprovsmätningar medan andra baseras på kontinuerlig mätning. Resultatet från stickprovsmätningarna är uppräknade till årliga utsläpp utgående från drifttid för respektive källa och har sedan summerats med resultatet från beräkningar respektive från de kontinuerliga mätningarna. En uppräkning är naturligtvis inte lika tillförlitlig som en kontinuerlig mätning eftersom den påverkas av driftförhållandena vid tidpunkten för stickprovet. Som framgår ovan inkluderar den totala svavelbalansen samtliga svavelkällor, dvs, även t.ex. det svavel som lämnar anläggningen i produkter eller med utsläpp till vatten. Det innebär naturligtvis en än större osäkerhet för restposten övrigt processsvavel.

Lösartank

Imångan leds i ett slutet system från lösartanken, placerad på sodahusets bottenplan, via en skrubber som är placerad högst upp i pannhuset och vidare ut i atmosfären. Räknat från markplan sker utsläppet efter rening i skrubbern på en höjd av 36,5 m.

Skrubber för lösartankens imånga

Trots att utsläppen av imånga inte är förknippat med några villkor har Bolaget på eget initiativ installerat en s.k. Kebizuta-skrubber där framförallt rening av stoft sker. Imångan leds in i botten av skrubbern och passerar ett antal bottnar (f n två men med möjlighet att sätta in fler). På vägen mot utloppet i toppen möter imångan en cirkulerande vätska, svaglut, där stoft absorberas. Stickprovsmätningar innan skrubbern togs i drift, vilket skedde efter sommarstoppet 2010, pekar på att stoftmängderna då kunde uppgå till närmare 800 mg/Nm³ medan utsläppen nu är väsentligt lägre, se diagram för perioden åren 2012-2013 samt perioden jan-maj 2014.

Stoft från sodapanna respektive mesaugn

Sodapannans rökgaser leds genom en elfilteranläggning bestående av två betongkammrar med vardera tre system. Ursprungligen skedde stoftavskiljningen

med en amerikansk modell bestående av vibratorer men 1995 byggdes systemet om till nuvarande koncept där rökgaserna leds mellan emissionselektroder och utfällningsplåtar. Elektrodena laddar stoftet som sedan fastnar på plåtarna. Stoftet lossnar genom påverkan av slagverk med hammare och rasar ner i filterfickor för vidaretransport. Den ursprungliga dimensioneringen gjordes för 65 000 ton massa men sedan dess har indunstningen byggts om. Torrhalt till sodapannan är därmed något högre idag (vilket ger ett något lägre rökgasflöde) och reningsanläggningen har därmed kapacitet att klara en produktion motsvarande minst 70 000 ton massa. För att ytterligare kunna övervaka status på elfiltren och därmed kunna vidta förebyggande underhållsåtgärder har Bolaget investerat i ett styrnings-/övervakningssystem som kommer att tas i drift under hösten. Trots att produktionstakten under första halvåret 2014 har motsvarat en årsproduktion på cirka 70 000 ton massa har stoftutsläppet från sodapannan under samma period varierat mellan 156 mg/Nm^3 och 60 mg/Nm^3 (baserat på ett stickprov per månad). Det högsta respektive lägsta värdet under 2013 var 175 respektive 59 mg/Nm^3 dvs, den högre produktionstakten har inte resulterat i högre utsläpp. Mesaugnens rökgaser renas i en cyklon (installerades 2001), följt av en venturianläggning för vattenbegjutning och vidare i en Peabody-skrubber innan de leds ut genom en separat skorsten. Stoftutsläppet från mesaugnen har under första halvåret 2014 varierat mellan 136 och 76 mg/Nm^3 (baserat på ett stickprov per månad), dvs, med god marginal till nuvarande villkorsgräns. Det högsta respektive lägsta värdet under 2013 var 212 respektive 54 mg/Nm^3 . Designkriterier vid projektering av cyklonen var 45 ton CaO/dygn vilket i stort sett motsvarar behovet vid en produktion om 70 000 ton per år. Baserat på utfallet under de senaste månaderna är bolagets bedömning att reningsanläggningen om så erfordras klarar en något högre belastning utan att utsläppen rusar i höjden.

Energi

Energiförbrukningen kommer att öka med en ökande produktion men dock inte helt proportionellt eftersom en del av förbrukningen (för uppvärmning och olika stödsystem) är oberoende av produktionsvolym. En positiv bieffekt av en högre massaproduktion är att det då finns en potential för att alstra en större mängd

mottryckskraft. Detta leder i sin tur till att behovet av köpt el minskar och att egengenereringsgraden ökar.

Buller

Eftersom det från och till har varit svårt att nå gällande villkorsnivåer av buller vid några mätpunkter har flera åtgärder genomförts under senare år. Dessa har också gett lägre bullernivåer men inte tillräckligt låga under nattetid. I början av 2013 gjordes en källstyrkemätning där de största bullerkällorna rangordnades.

Bolaget har därför i årets miljörapport redovisat en planering för att vidta åtgärder enligt följande:

- Frånluftsfläkt fasad tvätt/sileri (B184) Mätpunkt 3
- Frånluft brännrum PM2 (B131A) Mätpunkt 5 och 6
- Frånluft huva BM (B114) Mätpunkt 6

Dessa åtgärder påbörjades under det nyligen avslutade sommarstoppet och kommer att vara helt genomförda under innevarande månad. En förnyad externbullermätning kommer att ske under hösten. Bullernivåerna påverkas inte av om produktionen är 65 000 eller 70 000 ton.

Avfall

Avfallsmängder är rapporterade i bolagets miljörapporter, dessa redovisas i kompletteringen till ansökan.

Av den allmänna BAT-slutsatsen 1.1.7 framgår att BAT framförallt innebär att källsortera avfallet (med tonvikt på farligt avfall) och att föra statistik över mängden av olika fraktioner. Dessutom nämns att energiåtervinning på plats av avfall med högt organiskt innehåll, något som Bolaget gör i fastbränslepannan, betraktas som BAT. Sammantaget uppfyller Bolaget den allmänna BAT-slutsats som gäller avfallshantering.

Användning av kemikalier

Bolagets uppfattning är att hanteringen uppfyller de begränsade krav som ställs i BREF-dokumentet beträffande kemikaliehantering, jämför formuleringen av den

allmänna BAT-slutsatsen 1.1.2. Den BAT-slutsatsen behandlar materialhantering i stort och anger exempelvis att verksamhetsutövare ska ha kontroll över materialflöden och rutiner för exempelvis spillhantering vilket Bolaget har. Bolaget har väl inarbetade rutiner för sin kemikaliehantering och ingår i branschkonsortier för att därigenom minska kostnaderna för att uppfylla de krav som EUs regelverk REACH ställer. Bolaget strävar efter att byta ut mer miljöfarliga kemikalier mot mindre miljöfarliga och som exempel kan nämnas att genom att ändra recepturer för de pappersfolier som innehåller störst mängd fri formaldehyd har Bolaget under 2013 minskat förbrukningen och därmed utsläppen av detta ämne.

Transporter

För vissa destinationer i Kontinentaleuropa sker en omlastning av brukets produkter från lastbil till tåg i Göteborg. Bolaget har tidigare utvärderat transport med järnväg även till Göteborg, men slutsatsen är att det inte är ekonomiskt försvarbart då priset är nästan det dubbla jämfört med lastbilstransport. En bidragande orsak till detta är att det krävs extra personal för såväl transport från brukets lager till järnvägsstationen (se nedan) som för samordning/beställning av dessa transporter. Bolagets kundstruktur och produktportfölj gör att järnvägstransport ut från bruket av dess produkter inte är ett realistiskt alternativ. Inom Munksjö-koncernen samordnas idag alla transporter centralt från Munksjö Oyj i Tyskland vilket gör att delar av transportarbetet sker med tåg. När det gäller inkommande gods så är situationen likartad, dvs. de enskilda leveransernas storlek motiverar inte att godset skickas med tåg. Ved, som är den volymmässigt största ingående varan, levereras från ett upptagningsområde med cirka 70 km radie från bruket vilket innebär den enda möjliga transportlösningen är med bil. En praktisk aspekt är slutligen att det inte längre finns någon räls innanför bolagets grindar.

Övrigt

Förbrukningen av kemiska produkter kommer delvis att öka då produktionen ökar. Några exempel på detta är dels att behovet av vitlut (och därmed köpet av make-up kalk till kausticeringen) blir större, dels att mängden fällningskemikalier är proportionell mot flödet till avloppsreningen. Eftersom pappersproduktionen inte kommer att öka nämnvärt är Pappersbrukets framtida användning av kemikalier är

en konsekvens av kundernas produktönskemål snarare än av det absoluta antalet producerade ton. När det gäller avfallsmängder så kommer vissa fraktioner, såsom grönlutsslam och mesa, att bli större. Transporter kommer att påverkas då en större mängd råvara kommer att tas in samtidigt som andelen massa som levereras ut från bruket också ökar. När det gäller buller har Bolaget under 2013 låtit genomföra en källstyrkemätning för att få kännedom om vilka immissionsbidrag som respektive källor ger. Det finns 3-4 större källor som kan ge upphov till störningar nattetid. Åtgärder mot detta kommer delvis att genomföras under 2014. Bullernivåerna förväntas inte påverkas av produktionsökningen.

Kommentar till BREF

IED (Industrial Emission Directive) 2010/75/EU är ett s.k. paraplydirektiv och inkluderar bl.a. det tidigare IPPC (Industrial Pollution Prevention Control)-direktivet. IED är implementerat i svensk lagstiftning genom en justering av Miljöbalken som trädde i kraft 7 januari 2013. Övriga ändringar sker på förordningsnivå och dessa trädde i kraft 18 juni 2013. Som underlag för såväl det tidigare IPPC-direktivet som för IED finns branschspecifika referensdokument där bästa tillgängliga teknik beskrivs i s.k. BREF:er. Dessa tas fram av the European IPPC Bureau vid the Institute for Prospective Technological Studies i Sevilla, Spanien. I nyare BREF-dokument ingår s.k. BAT (Best available techniques)-slutsatser som ett eget kapitel för att dessa ska kunna lyftas ut och antas av EU-kommissionen genom s.k. kommittéförfarande, dvs ingen omröstning i parlament eller Europarådet erfordras. Enligt IED gäller att fyra år efter att en av kommissionen antagen BAT-slutsats offentliggjorts får berörda verksamhetsutövare inte överskrida de utsläppsvärden som finns i denna. Den första utgåvan av BREF för massa- och pappersindustrin utkom 2001 och har nyligen reviderats vilket innebär att fram till den 6 maj i år, då kommissionen antog de reviderade BAT-slutsatserna fanns det endast beslutade BAT-slutsatser enligt det tidigare IPPC-direktivet och dessa var mer av en rådgivande karaktär. De nya slutsatserna kan antas bli offentliggjorda under sommaren 2014. Med utgångspunkt från den senast tillgängliga versionen av den reviderade BREF:en från juli 2013 (innehållet i de den 6 maj antagna slutsatserna är ännu inte offentliggjort) framgår att Bolaget kan, åtminstone baserat på historiskt tillgängligt underlag, få svårt att klara ett flertal av

de utsläppsvärden som är kopplade till de nya BAT-slutsatserna. Det är dock viktigt att framhålla att normala driftförhållanden är en förutsättning för att dessa s.k. BAT-AEL:er (BAT- associated emission levels) ska gälla. Historiskt har det i Sverige tidigare inte funnits anledning att registrera icke-normala driftförhållanden (start- och stopp i anslutning till underhållsarbeten, haverier, tillfälliga avbrott, störningar i driften etc.) i samband med sammanställning av utsläpp från verksamheten. Det innebär att i dagsläget går inte effekten på rapporteringen av Bolagets emissioner av en sådan förändring att utvärdera. Denna svårighet uppstår dock redan vid nuvarande produktionsnivå och Bolaget har därför för avsikt att inom kort inleda ett samråd med tillsynsmyndigheten om hur frågan ska hanteras. Det som behöver utredas är bl.a. definitionen av "normala driftförhållanden" samt därefter om dispenser behövs. Den ansökta produktionsökningen påverkar inte nödvändigheten av den processen. Munksjö Paper AB, Billingsfors är ett förhållandevis litet bruk som tillverkar nischprodukter. De specifika talen, för såväl utsläpp som vatten- och energiförbrukning, är därmed ofta högre än för ett större bruk. Det är därför viktigt att ta ställning till vilken belastning den lokala miljön som helhet utsätts för. Samtidigt kan det vara så att produkterna uppfyller behov i samhället som gör att om tillverkningen läggs ned i Europa kommer produkterna istället att importeras från länder med mindre stränga miljökrav. Detta kan vara ett möjligt motiv för att bevilja dispenser.

BAT-slutsatser

För att på ett realistiskt och trovärdigt sätt utvärdera vilka åtgärder som kan behövas för att uppfylla BAT-slutsatserna behöver Bolaget längre tid än vad som nu återstår av 2014. En preliminär plan är att under hösten 2014 inleda samråd kring hur icke-normala driftförhållanden skall definieras för att sedan under 2015 följa upp utsläppen med den utgångspunkten. Parallellt med den uppföljningen kommer förprojektering ske av tänkbara åtgärder för att inför 2016 vid behov kunna inkludera dessa i investeringsbudgeten. Beroende på vilka åtgärder som bedöms nödvändiga kan projektering, montage och idrifttagning antingen ske redan 2016 eller möjligen först 2017 (beroende på leveranstid av tillkommande utrustning). Oavsett tidplanen är det givna målet att under 2018 antingen uppfylla kraven eller ha fått dispens baserat på att exempelvis kundkrav innebär tillsatser av

kväveinnehållande kemikalier. Förutom ett eventuellt behov av dispenser så finns det även anledning att diskutera definitionen av icke-normala driftförhållanden. Bolagets bedömning är att den ansökta produktionsnivån inte på något sätt kommer att försvåra möjligheterna att uppfylla BAT-slutsatserna.

Baserat på hur utsläppen följs upp idag, dvs utan hänsyn till att icke-normala driftförhållanden skall räknas bort, kan endast en grov uppskattning göras av i vilken grad Bolaget kommer att klara BAT-slutsatserna. Utgående från tillståndsgiven produktion och samtliga driftdygn indikerar nedanstående tabell statusbeträffande utsläpp till vatten om en jämförelse görs baserat på utfall för 2013.

Utsläpp till vatten jmf med BAT-AEL

kategori	COD kg/ADT	TSS kg/ADT	N-tot kg/ADT	P-tot kg/ADT
oblekt sulfatmassa, BAT-AEL	2,5-8	0,3-1,0	0,1-0,2	0,01-0,02
specialpapper, BAT-AEL	0,3-5	0,10-1	0,015-0,4	0,002-0,04
	COD ton/dygn	TSS kg/dygn	N-tot kg/dygn	P-tot kg/dygn
BAT-AEL Billingsfors bruk, viktat värde*)	0,6-2,5	77-378	22-112	2,3-4,7
Billingsfors bruk, utfall 2013	2,9	259	170	1,3

*) baserat på tillståndsgiven produktion, 65 000 ton massa resp. 60 000 ton papper, och 330 driftdygn

Tabell 3: utsläpp till vatten jämfört med nyligen antagna BAT-AEL

Av tabellen framgår att Bolaget med all sannolikhet kommer att begära dispens när det gäller utsläpp av kväve och eventuellt också av COD. Den konsekvensen är dock oberoende av den nu ansökta produktionsökningen. En produktionsökning inom ramen för nuvarande villkor, samtidigt som Bolaget arbetar för bibehållna absoluta utsläppsnivåer, kommer att leda till att de relativa utsläppen minskar. När det gäller utsläpp till luft är BAT-slutsatserna angivna i olika enheter (som halter eller utsläpp per ton produkt) och med olika tidsintervall (dygns- eller årsmedelvärden) där dessa ska betraktas som likvärdiga. För att värdera vilket BAT-AEL (BAT- associated emission levels) som är applicerbart för Billingsfors bruk erfordras en mer långtgående analys. Huruvida verksamheten lever upp till nivåerna eller inte är dock inte avhängigt av om tillåten massaproduktion är 65 000 eller 70 000 årston. Avslutningsvis gäller att det på flera ställen i BREF:en framhålls att mindre pappersbruk generellt kan ha svårare att leva upp till samma prestanda som större bruk. De har såväl högre specifika utsläpp, högre specifik energiförbrukning

som högre specifik vattenförbrukning än större bruk. Dessutom poängteras att specialpappersbruk, i tillägg till att maskinerna ofta är små, också ofta har signifikativt högre specifika värden på grund av kraven på unika produkttegenskaper.

INKOMNA YTTRANDEN

Länsstyrelsen anser att Munksjö Paper AB kan medges att med oförändrade villkor utöka produktionen under 2014 och 2015 samt att senast den 30 december 2015 redovisa de tekniska och ekonomiska förutsättningarna för att klara de BAT-slutsatser som anges i det antagna BREF-dokumentet för produktion av massa och papper. Länsstyrelsen anser att en högre produktion efter 2015 bör godtas först då de aktuella villkoren omprövats. Länsstyrelsen bedömer att en tillfälligt ökad produktionsnivå vid bruket med befintliga villkor torde medföra en miljöpåverkan som ligger inom ramen för vad som skulle ha tillåtits 1992. Bolaget gör dessutom bedömningen att utsläppet för flera parametrar inte ökar vid en begränsad utökning av produktionen. Bolaget bör därför kunna tillåtas att öka produktionen under en begränsad tid med befintliga villkor. En permanent ökning av produktionen bör dock tillåtas först efter en prövning skett av hur stora utsläppen kan tillåtas vara. Samtliga frågor som var föremål för prövning 1992 bör då prövas om och de nya BAT-slutsatserna ska användas som referens vid bedömningen. Länsstyrelsen ser än mer positivt på att hela verksamheten tillståndsprövas enligt miljöbalken så som bolaget beskrivit.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) anser att en ny tillståndsprövning enligt miljöbalken bör komma till stånd och i avvaktan på en sådan prövning bör ett tidsbegränsat tillstånd till ökad produktion kunna ges till utgången av år 2016 med syftet att en ny tillståndsprövning kan slutföras senast under 2016.

Dalslands miljönämnd har begärt vissa kompletteringar i målet samt anfört att ett tillfälligt tillstånd till ökad produktion under tiden för kompletteringarna kan behövas.

Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket har avstått från att yttra sig.

BOLAGETS BEMÖTANDE AV INKOMNA SYNPUNKTER (aktbilaga 17)

Bolaget konstaterar att såväl länsstyrelsen som MSB tillstyrker att bolaget på nu föreliggande underlag ges möjlighet att öka produktionen enligt sin hemställan under 2014 och 2015. MSB anser att detta kan gälla även 2016.

Länsstyrelsen anser att en permanent ökning av produktionen kan tillåtas först efter att en prövning skett av hur stora utsläppen kan tillåtas vara (för det fallet).

Länsstyrelsen ser gärna att den prövningen sker inom ramen för en ansökan från bolaget om nytt tillstånd enligt miljöbalken.

MSB synes mena att en sådan prövning är en förutsättning för ett permanent tillstånd att öka produktionen.

Det kan noteras att Dalslands Miljönämnd i hemställan om kompletteringar 2014-07-02 (aktbil 7) har anfört att ett tillstånd till ökad produktion kan behövas under en begränsad tid under vilken av nämnden begärda kompletteringar kan tas fram.

Myndigheternas inställning innebär att bolagets yrkande vad gäller 2014 och 2015 tillstyrks. Bolaget kommenterar därför inte frågan om produktion under denna tid ytterligare, utöver att åter framhålla angelägenheten av ett positivt och skyndsamt beslut i denna del.

Även vad gäller produktion från 2016 överensstämmer myndigheternas synpunkter i princip med bolagets intentioner. Bolaget har i den delen hemställt om mark- och miljödomstolens medgivande att, efter komplettering av handlingarna enligt ovan till senast den 30 december 2015, permanent öka produktionen utan ändring av föreskrivna villkor för tidigare tillstånd. Bolaget har därmed åtagit sig att senast nämnda datum komplettera handlingarna i angivet avseende med tanken att mark- och miljödomstolen - efter en inledande del dom avseende produktionen under 2014

och 2015 - förslagsvis vilandeförklarar målet avseende produktion från och med 2016 i avbidan på bolagets komplettering, dock längst till 2015-12-31.

Det kan i sammanhanget noteras att de BAT-slutsatser som antogs av EU den 6 maj 2014 publicerades i Official Journal först nyligen, den 30 september 2014.

Som bolaget tidigare nämnt (se skrift med kompletteringar 2014-09-01) kan ett alternativ till ovanstående vara att bolaget istället för att komplettera hemställa beslutar att ansöka om nytt tillstånd enligt miljöbalken för verksamheten vid Billingsfors Bruk. Förutsättningarna för ett ställningstagande i den frågan är dock inte större idag än vid nyssnämnda tidpunkt.

Bolaget står sammanfattningsvis kvar vid sitt tidigare förslag gällande målets fortsatta handläggning.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har två yrkanden att ta ställning till, dels yrkandet om en tidsbegränsad produktionsökning för åren 2014 och 2015 utan ändring av föreskrivna villkor, dels yrkandet om en icke-tidsbegränsad produktionsökning för tiden från år 2016, även den utan ändring av föreskrivna villkor. Den senare icke-tidsbegränsade produktionsökningen skulle ske efter komplettering med mer underlag. Domstolen gör följande bedömningar.

Bolagets yrkande för den senare icke-tidsbegränsade produktionsökningen innebär att utrymmet att initiera en omprövning av tillståndet för hela verksamheten motverkas. Mark- och miljödomstolens uppfattning är att detta är ett förhållande som inte är i linje med lagstiftarens målsättning. Av prop. 2004/05:129 (s. 64 f.) framgår att regeringens målsättning då var att de verksamheter som drevs med tillstånd enligt miljöskyddslagen skulle ha omprövats senast tio år efter det att miljöbalken trätt i kraft. Anledningarna till detta är flera, men i första hand framhölls att fler frågeställningar avseende miljöpåverkan beaktas vid en prövning

enligt miljöbalken än vid en prövning enligt miljöskyddslagen samt att tillståndsmyndigheten vid sin prövning har att tillämpa de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken, t.ex. kravet på bästa möjliga teknik. Detta talar för att domstolen i nu aktuellt mål inte ska medge en icke-tidsbegränsad produktionsökning.

I fråga om förutsättningarna för tolkning av koncessionsnämndens beslut 1992-06-25 är mark- och miljödomstolens uppfattning att avsikten har varit att ytterligare utsläpps begränsande åtgärder behövs om produktionen ökar över 65 000 ton oblekt massa och 60 000 ton papper. Av nämndens skäl framgår också bland annat att ”utsläppet av kväveoxider från samtliga pannor och ugnar bör prövas förutsättningslöst och övergripande i ett sammanhang”, samt vidare ”Naturvårdsverket har också aviserat att en sådan prövning skall begäras i fråga om sodapannan och mesaugnen”. Någon sådan prövning har inte kommit tillstånd. Inte heller har övriga utsläpp till luft prövats sedan 1992, och föreskrivna begränsningsvärden framstår idag som högre jämfört med vad som kan uppnås med tillämpning av bästa möjliga teknik. Domstolens uppfattning är att förutsättningarna för att bifalla bolagets begäran redan av detta skäl är mycket begränsat.

Bolaget har framhållit att deras begäran om ökad produktion inte kommer att medföra ökade utsläpp i relation till i tillståndet gällande begränsningsvärden. Dessa är emellertid i flertalet fall uttryckta som haltvärden vilket medför att utsläppt mängd av föroreningar ändå kan komma att öka. Mark- och miljödomstolens uppfattning är att det är miljömässigt motiverat att verksamheten kompletteras med ytterligare åtgärder för att minska utsläpp av föroreningar. Underlag saknas dock för bedömning av om, och i så fall vilka, effektiva åtgärder som finns att tillgå. Domstolen anser därför att det inte är möjligt att bifalla bolagets begäran så som den slutligen framställts eftersom den innebär att bolaget begär att tillstånd utan tidsbegränsning ska medges till ökad produktion innan det är klarlagt huruvida utsläpps begränsande åtgärder kommer att vidtas. Bolagets nu framförda yrkande om tillstånd för produktionsökningen utan bortre tidsgräns ska således avslås.

De ökade utsläpp som kan bli följden av den ökade produktion som begäran avser är emellertid inte större än att de kan godtas som en tidsbegränsad produktionsökning under åren 2014-2018 i avvaktan på att bolagets ska hinna ta fram nödvändigt underlag för en prövning av hela verksamheten. Bolagets yrkande om utökad produktion kan därmed bifallas på det sättet.

En ytterligare komplikation vad gäller förutsättningarna för denna prövning är att bestämmelserna som reglerar av prövning av tillstånd till miljöfarlig verksamhet i stor utsträckning har förändrats sedan 1992. Till exempel gäller genom införandet av Industriutsläppsdirektivet (2010/75/EG) att tillstånd till sådan miljöfarlig verksamhet som omfattas av direktivet ska baseras på tillämpning av bästa tillgänglig teknik och därmed associerade utsläppsvärden så som det kommer till uttryck i s.k. BAT-slutsatser. För massa- och pappersindustrier har EU-kommissionen den 26 september 2014 publicerat sådana BAT-slutsatser i Official Journal (2014/687/EU). Genom 1 kap. 8 § Industriutsläppsförordningen (2013:250) ska utsläppsvärden i BAT-slutsatserna följas senast fyra år efter deras offentliggörande såvida inte miljöprövningsdelegationen enligt 1 kap. 16 § Industriutsläppsförordningen medgett dispens. Av i målet redovisade utsläpp av föroreningar till i första hand luft framgår att flera av BAT-slutsatsernas utsläppsvärden inte innehålls. Bolaget har anfört att dess målsättning är att under 2018 antingen uppfylla kraven i slutsatserna eller ha fått dispens från enskilda krav.

Mark- och miljödomstolen gör bedömningen att de åtgärder som krävs för att uppfylla BAT-slutsatserna kan samordnas med en tillståndsprövning av verksamheten som sådan. Det är enligt domstolens mening en bättre lösning än den av bolaget föreslagna vilandeförklaringen. Den nu medgivna produktionsökningen med oförändrade villkor under åren 2014-2018 kan gälla under tiden bolaget genomför en tillståndsprövning.

Sammanfattningsvis ska alltså bolagets yrkande om produktionsökning endast medges som tidsbegränsat medgivande medan yrkandet om permanent produktionsökning ska avslås, allt i enlighet med domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 425)

Överklagande senast den 20 november 2014.

Peter Ardö

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Peter Ardö, ordförande, och tekniska rådet Gunnar Barrefors.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.